

Innspill etter referansegruppe 1 sitt tredje møte med Fellesskoleutvalget
12.09.25:

En sterk lærerprofesjon – fundamentet for kvalitet i skolen

Skolenes landsforbund mener at en sterk og anerkjent lærerprofesjon er avgjørende for kvaliteten i norsk skole. Lærere og skoleledere forvalter et bredt samfunnsmandat og har et særlig ansvar for elevenes faglige utvikling, sosiale kompetanse og demokratiske dannelse. Dette ansvaret krever høy kompetanse, profesjonell autonomi og gode rammevilkår.

Vi støtter ekspertgruppas vurdering av lærerens rolle som et avgjørende premiss for skolens mål og tiltak. Overordnet del av læreplanen understreker betydningen av profesjonsfellesskap – et fellesskap tuftet på felles verdier, forskningsbasert kunnskap og kontinuerlig refleksjon. For at dette skal fungere i praksis, må skolene ledes på måter som fremmer samarbeid, tillit og profesjonell utvikling.

SL ser med bekymring på utviklingen i lærerens arbeidshverdag og den fallende søkningen til lærerutdanningene. Dette er et varsko om at profesjonen ikke opplever tilstrekkelig anerkjennelse, respekt og støtte.

Skolenes landsforbund ønsker å peke på følgende:

- For at en sterk lærerprofesjon skal lykkes, må man også satse på et sterkt lag rundt eleven. Dette laget må ha gode rammer for å kunne samarbeide om et godt opplæringstilbud for elevene. (Nok folk, god kompetanse, ulik kompetanse, tid til samarbeid ...)
- Bedre arbeidsvilkår for lærere, med tid og rom for profesjonell refleksjon og utvikling.
- Styrket ledelse som bygger profesjonsfellesskap og ivaretar lærerens faglige skjønn.
- Økt samfunnsmessig anerkjennelse av lærerens rolle, både politisk og kulturelt.
- Tiltak for å gjøre lærerutdanningene mer attraktive, inkludert bedre praksisordninger og lønnsutvikling.
- Det er ei utfordring at man har fjerna allmennlæreren. For elever på de lavere trinn i grunnskolen skaper man stor usikkerhet når elevene får mange ulike voksne å forholde seg til i løpet av en skoledag. Faglærersystem gir også mindre fleksibilitet i løpet av en skoledag.
- Balanse mellom tid til undervisningsforberedelser og utviklingsarbeid. Lærere må ha tilstrekkelig tid til å planlegge og tilrettelegge god undervisning.

Utviklingsarbeid må ikke gå på bekostning av kjerneoppgaven – undervisningen. Ledelsen har et ansvar for å sikre at utviklingsinitiativ er realistiske og godt forankret i lærerens arbeidshverdag.

- Det er en utfordring at mange skoleledere opplever å bli stående i skvis mellom ulike pålegg om utviklingsarbeid – både fra nasjonale- og lokale myndigheter.
- Sammenheng mellom utviklingsarbeid og elevretta arbeid må være tydelig.

En sterk læreprofesjon er ikke bare en forutsetning for god skole – det er en investering i framtidens samfunn.

Skolenes landsforbund har etter det tredje møtet i referansegruppe 1 behov for å utdype det første kulepunktet – laget rundt eleven.

Laget rundt eleven – en nødvendighet for å lykkes med fellesskolen og en mer praktisk skole. Fellesskolen skal være inkluderende, relevant og tilpasset et mangfold av elever. For å lykkes med dette, må vi se hele eleven – både faglig, sosialt og emosjonelt. Det krever mer enn én profesjon. Det krever et sterkt, tverrfaglig lag rundt eleven.

Ludvigsen-utvalget pekte allerede i 2015 på at fremtidens skole må utvikles i retning av dybdelæring, tverrfaglighet og praktisk tilnærming. Dette forutsetter at elevene møtes av et helhetlig og koordinert støtteapparat. I dag er dette enda mer aktuelt. Skal vi lykkes med satsingen på en mer praktisk og variert skole, slik det løftes fram i Meld. St. 34 "En mer praktisk skole", må laget rundt eleven styrkes – ikke svekkes.

Læreren er en nøkkelperson, men kan ikke alene ivareta alle oppgaver som følger med det å skape en inkluderende og praktisk skolehverdag. Uten støtte fra miljøarbeidere, miljøterapeuter, fagarbeidere, spesialpedagoger, rådgivere, helsesykepleiere og andre fagpersoner, står læreren alene i møte med stadig mer komplekse utfordringer. Det er ikke bærekraftig.

Et sterkt lag rundt eleven er ikke et tillegg – det er en nødvendighet. Det er dette laget som:

- Fanger opp elever i sårbare situasjoner tidlig.
- Bidrar med ulik og komplementær kompetanse.
- Skaper rom for praktisk læring og tverrfaglig samarbeid.
- Avlaster læreren og styrker profesjonsfellesskapet.

Dersom dette laget svekkes, vil det få alvorlige konsekvenser:

- Elever risikerer å falle utenfor, fordi ingen har kapasitet til å følge dem opp.
- Lærere blir stående alene, med ansvar de verken har tid eller ressurser til å håndtere.
- Satsingen på en mer praktisk skole vil mislykkes, fordi rammene for samarbeid og fleksibilitet forsvinner.

Å investere i laget rundt eleven er å investere i fellesskolens fremtid. Det handler om:

- Nok folk – bemanning må stå i forhold til behovene.
- Ulik og høy kompetanse – for å møte mangfoldet i elevgruppen.

- Tid til samarbeid – for å sikre helhetlig innsats og felles ansvar.

Fellesskolen står og faller med laget rundt eleven. Å svekke dette laget er ikke bare en risiko – det er en katastrofe for elevene, en belastning for lærerne og en trussel mot skolens samfunnsoppdrag.